

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Høringsinstansene, jf. vedlagte liste

Deres ref

Vår ref
200806521-/CEF

Dato
11.05.2009

Høringsbrev om regler i ny utlendingsforskrift og endringer i gjeldende utlendingsforskrift – Krav om fire års arbeid eller utdanning i Norge for at det skal kunne innvilges familieetablering

1 Innledning

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sender med dette på høring forslag til utfyllende forskriftsbestemmelser til vilkåret om at visse referansepersoner må ha fire års arbeid eller utdanning i Norge for at det skal kunne innvilges familieetablering.

I Ot.prp. nr. 26 (2008-2009) fremmet regjeringen forslag om å lovfeste en hovedregel om at referansepersoner som har opphold på humanitært grunnlag, flyktningsstatus eller opphold gjennom regelverket om familieinnvandring, må ha fire års arbeid eller utdanning i Norge for at det skal kunne innvilges familieetablering. Lovforslaget ble vedtatt i Lagtinget 2. april 2009, jf. Besl. O. nr. 72 (2008-2009), og er planlagt å tre i kraft høsten 2009. Formålet er å redusere ankomsten av asylsøkere til Norge som ikke oppfyller vilkårene for beskyttelse, og å virke som et incentiv til å ta arbeid og utdanning. I dette høringsbrevet foreslås utfyllende forskriftsbestemmelser til lovbestemmelsen.

Forslaget er en oppfølging av at regjeringen 3. september 2008 fremmet 13 tiltak for å stramme inn asylpolitikken. Bakgrunnen var at Norge, ved siden av Nederland, på det tidspunktet hadde hatt den største økningen av asylankomster i Europa i 2008. Det var per september 2008 kommet mer enn dobbelt så mange asylsøkere som på samme tid i 2007. 60 prosent av søkerne fikk avslag. En av forklaringene på de høye ankomsttallene, er utviklingen i asylsøkernes hjemland. En annen forklaring som synes å ha stor

betydning for fordelingen av asylsøkere mellom ulike europeiske land, er hvordan norsk asylpolitikk oppfattes utad, spesielt i forhold til sammenlignbare land. På denne bakgrunn anser regjeringen at det er påkrevet med tiltak for å redusere ankomsten av asylsøkere til Norge som ikke oppfyller vilkårene for beskyttelse.

Tiltaket som omhandles i den nevnte nye lovbestemmelsen og i dette høringsbrevet, lyder som følger (tiltak nr. 5):

”Det innføres et vilkår om at referansepersoner som har opphold på humanitært grunnlag, må ha fire års utdanning eller arbeidserfaring i Norge for at det skal kunne innvilges familiegjening eller -etablering. Det samme vil gjelde for personer som har flyktningstatus, men bare ved familieetablering. Vilkåret vil ikke gjelde for personer som har fått tillatelse som arbeidsinnvandrere eller etter regelverket for EØS-borgere. Det kan gjøres unntak fra vilkåret dersom særlige grunner taler for det.”

I tillegg til å redusere ankomstene av asylsøkere uten beskyttelsesbehov, er tiltaket også begrunnet med at det vil fungere som et incentiv til å ta arbeid eller utdanning for målgruppen.

Tiltaket er av en slik art at det må sendes på alminnelig høring og gjennomføres ved lov. Når det gjelder familieetablering, ble et lignende lovforslag sendt på høring 12. oktober 2006.¹ Departementet anså derfor ikke at det var behov for å sende denne delen av forslaget på høring på nytt. Lovforslaget om familieetablering ble derfor fremmet på bakgrunn av høringen fra 2006.

I dette høringsbrevet fremmes forslag til forskriftsbestemmelser om kravet til arbeid og utdanning ved familieetablering og om unntak fra fireårskravet.

Liste over høringsinstansene følger vedlagt. Høringsinstansene bes vurdere om forslagene også bør forelegges underordnede organer. Eventuell uttalelse til forslagene bes sendt Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Innvandringsavdelingen, Postboks 8019 Dep, 0030 Oslo, innen **29. juni 2009**. Det bes om at eventuelle uttalelser i tillegg sendes per e-post (i word-format, ikke som PDF-fil) til Cecilie Fjelberg på adressen: cef@aid.dep.no.

Spørsmål kan rettes til seniorrådgiver Cecilie Fjelberg på e-post eller på tlf. 22 24 71 20.

2 Gjeldende rett

¹ I høringsbrevet av 12. oktober 2006 ble det presentert tre alternativer knyttet en 21-årsgrense for familieinnvandring, som skulle hindre at ungdom ble tvangsgiftet og holdt tilbake i opprinnelseslandet:

1. Vilkår om at referansepersonen har bodd i Norge de siste tre årene før ektefellen kan få oppholdstillatelse,
2. Vilkår om at referansepersonen må ha studert eller arbeidet i Norge de siste tre årene før ektefellen kan få oppholdstillatelse, eller
3. Vilkår om at partene ikke må ha sterkere samlet tilknytning til et annet land enn til Norge.

Retten til familieinnvandring er regulert i gjeldende utlendingslov § 9 og utlendingsforskriften §§ 22 til 25, og i den nye utlendingsloven §§ 39 til 53.

Per i dag stilles det ikke noe vilkår om at referansepersonen må ha hatt forutgående arbeid eller utdanning i Norge for å få familieetablering. I prinsippet kan familiemedlemmer få oppholdstillatelse i Norge så snart referansepersonen har fått innvilget en tillatelse som kan danne grunnlag for bosettingstillatelse (permanent oppholdstillatelse). I praksis vil imidlertid underholdskravet medføre at det vil kunne ta noe tid å få familiemedlemmer hit.

Gjeldende underholdskrav innebærer at søkeren eller referansepersonen eller begge i fellesskap, må sannsynliggjøre at de vil ha en inntekt som tilsvarer minst lønnstrinn 8 i statens lønnsregulativ (pr. 1. mai 2008 kr 215 200 pr. år). Det gjøres en rekke unntak fra underholdskravet, blant annet ved *familiegjensforening* når referansepersonen er flyktning.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sendte 17. oktober 2008 på høring forslag til skjerping av underholdskravet. Forslaget er i tråd med innstramningene som ble varslet i forbindelse med ny utlendingslov, jf. Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) s. 64-65. Det tas sikte på at bestemmelsene skal tre i kraft i løpet av første halvår 2009.

Endringsforslagene innebærer at det kun er inntektene til referansepersonen som skal medregnes når man vurderer om underholdskravet er oppfylt. Videre foreslås det et nytt vilkår om at referansepersonen i tillegg til inntekt fremover i tid, også skal ha hatt tilstrekkelig inntekt bakover i tid (ett år), og at dette skal dokumenteres gjennom utskrift av ligningen.

Det foreslås færre unntak fra underholdskravet enn i dag, men innføres samtidig et nytt unntak for de som er mottakere av varige trygdeytelser.

Det innføres videre et nytt vilkår om at referansepersonen ikke har mottatt sosialhjelp de siste 12 månedene før tillatelsen gis.

3 Internasjonale forpliktelser

Den europeiske menneskerettskonvensjon 4. november 1950 (EMK) inneholder en bestemmelse om retten til respekt for privat- og familielivet i artikkel 8. Artikkel 8 punkt 2 åpner for unntak fra denne retten hvis formålet med inngrepet er legitimt, inngrepet er "nødvendig i et demokratisk samfunn" og det har et tilstrekkelig klart rettslig grunnlag. Ved vurderingen av om inngrepet er nødvendig i et demokratisk samfunn, er det avgjørende at staten benytter akseptable virkemidler for å oppnå formålet (forholdsmessighet). EMK er gjort til norsk lov gjennom lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett 21. mai 1999 nr. 30 (menneskerettsloven) § 2 nr. 1. Konvensjonens bestemmelser går ved motstrid foran annen norsk lovgivning, jf. menneskerettsloven § 3, gjeldende utlendingslov § 4 og ny utlendingslov § 3.

Den europeiske menneskerettsdomstol har utviklet en lære om at EMK artikkel 8 ikke gir rett til familieinnvandring hvis det med rimelighet kan kreves at familielivet alternativt kan utøves i et annet land, typisk i hjemlandet til et av kjernefamiliens voksne medlemmer. Ved forholdsmessighetsvurderingen under EMK artikkel 8 vil det dessuten være en viktig gradforskjell mellom tilfeller av familiegjennforening i egentlig forstand og tilfeller som gjelder familieetablering. Nyetablerte eller potensielle familier nyter forutsetningsvis mindre vern enn fast etablerte familier.

En bestemmelse om at det kan gis avslag på en søknad om oppholdstillatelse av innvandringsregulerende og integreringsmessige hensyn, vil ikke representere noen krenkelse av de folkerettslige forpliktelser som følger av EMK artikkel 8, forutsatt at det foretas en forholdsmessighetsvurdering i hver enkelt sak.

Flyktningkonvensjonen fastsetter ikke noen rettigheter relatert til spørsmålet om familieetablering.

Barnekonvensjonen fastsetter at søknader fra et barn eller dets foreldre om å reise inn i eller ut av en stats territorium med henblikk på familiegjennforening, skal behandles av statene på en positiv, human og rask måte. Det vises videre til den generelle forpliktelsen i henhold til barnekonvensjonen artikkel 3 om at "barnets beste skal være et grunnleggende hensyn" ved alle handlinger som berører barn. Det er i denne sammenheng verdt å merke seg at statene er forpliktet til å vurdere hensynet til barnets beste som ett av flere relevante hensyn, ikke som det eneste hensynet. Barnekonvensjonen fastsetter imidlertid ingen eksplisitte rettigheter relatert til spørsmålet om familieinnvandring, og det er for øvrig overlatt til statene å foreta den nærmere avveiningen i de situasjoner hvor hensynet til barnets beste må veies mot andre samfunnsinteresser.

Det finnes heller ikke noen andre internasjonale konvensjoner som begrenser mulighetene til å innføre bestemmelser om å nekte opphold av innvandringsregulerende og integreringsmessige hensyn i saker om familieetablering.

4 Andre lands rett og EU

4.1 EU-direktivet om retten til familieinnvandring for tredjelandsborgere utenfor rammen av EØS-avtalen

I EUs familieinnvandringsdirektiv (direktiv 2003/86 EC) er det fastsatt minimumsstandarder for hvilke rettighetsbestemmelser EU-landene må operere med i de tilfeller hvor både søkeren og referansepersonen er tredjelandsborgere, og hvor referansepersonen har oppholdstillatelse av minst ett års varighet med "reasonable prospects of obtaining the right of permanent residence". Direktivet gjelder ikke tredjelandsborgere som er omfattet av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen.

Direktivet er ikke forpliktende for Norge.

Direktivet fastsetter at det kan stilles vilkår om at referansepersonen har hatt opphold i medlemsstaten i inntil to år før søknad om familieinnvandring innvilges. Kravet om opphold kan imidlertid ikke stilles dersom referansepersonen er flyktning.

Direktivet gjelder ikke dersom referansepersonen har fått opphold på humanitært grunnlag (dvs. opphold på grunnlag av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket, eller på grunnlag av beskyttelsesbehov utenfor flyktningkonvensjonen). Det gjelder heller ikke dersom referansepersonen har fått opphold under en ordning med midlertidig beskyttelse. I slike tilfeller står direktivet således ikke i veien for at medlemsstatene stiller krav om lengre botid enn to år.

4.2 Sverige og Finland

I Sverige og Finland stilles det ikke krav om at referansepersonen må ha en viss botid eller et visst antall år i arbeid eller utdanning for at det skal kunne innvilges oppholdstillatelse for familiemedlemmer.

4.3 Danmark

I dansk rett stilles det i visse tilfeller krav om at referansepersonen må ha en viss botid og arbeid/utdanning for å få familiemedlemmer til Danmark. Kravet avhenger dels av hvilken oppholdsstatus referansepersonen har, og dels av hvilken familierelasjon det er mellom søkeren og referansepersonen. Kravet om botid og arbeid/utdanning kommer i tillegg til de gjeldende økonomiske vilkårene for familieinnvandring (underholdskrav, bankgaranti, krav til bolig mv.).

Det stilles ikke krav om botid eller arbeid/utdanning dersom søkeren er referansepersonens *barn*. Dersom søkeren er referansepersonens *ektefelle eller samboer*, stilles det imidlertid visse krav om botid og arbeid/utdanning før gjenforening/etablering kan finne sted, jf. nedenfor.

Krav knyttet til referansepersonens oppholdsgrunnlag

Når søkeren er referansepersonens ektefelle eller samboer, stilles det krav om at referansepersonen må ha tidligere botid og tilknytning til arbeidsmarkedet mv. når referansepersonen har opphold på visse nærmere bestemte grunnlag.

Kravet gjelder ikke dersom referansepersonen er dansk eller nordisk statsborger eller borger av et EU/EØS-land. Det stilles heller ikke noe botidskrav mv. dersom referansepersonen er flyktning eller har beskyttelsesstatus og vedkommende risikerer forfølgelse i eget/ektefellens hjemland.

For andre utenlandske referansepersoner enn de ovennevnte, stilles det som hovedregel krav om at vedkommende må ha hatt permanent oppholdstillatelse i tre år.

For å få permanent oppholdstillatelse, kreves det blant annet at utlendingen må ha:

- bodd i Danmark i mer enn de sju siste årene på samme oppholdsgrunnlag,

- gjennomført introduksjonsprogram eller lignende,
- gjennomført fastlagte aktiviteter i henhold til ”lov om aktiv beskæftigelsesindsats”,
- bestått integreringseksamen. Integreringseksamen innebærer at utlendingen skal ha hatt vanlig fulltidsbeskjeftigelse (arbeid eller utdanning) i to og et halvt år, og ha bestått en språkprøve.

Dette innebærer således krav om ti års opphold i riket, hvorav to og et halvt års arbeid eller utdanning, samt nærmere bestemte integreringstiltak. Kravet gjelder for referansepersoner som har oppholdstillatelse på grunnlag av familieinnvandringsregelverket, og i utgangspunktet også for referansepersoner som har opphold på humanitært grunnlag uten at de har behov for beskyttelse. For sistnevnte gruppe gjøres det imidlertid som regel unntak.

Krav om tilknytning

Når søkeren er referansepersonens ektefelle eller samboer, stilles det videre krav om at partene må ha større samlet tilknytning til Danmark enn til et annet land (tilknytningskravet). Formålet med tilknytningskravet er å bekjempe tvangsekteskap, begrense nettoinnvandringen og å fremme integrering.

Tilknytningskravet gjelder i utgangspunktet generelt (også når referansepersonen er dansk statsborger), og det gjelder både ved familieetablering og familiegjenforening. Det gjøres imidlertid som regel unntak ved familiegjenforening når referansepersonen er flyktning eller har beskyttelsesstatus, se nedenfor. Tilknytningskravet gjelder ikke hvis referansepersonen har hatt dansk statsborgerskap i over 28 år, eller siden barndommen (3–5-årsalderen) uavbrutt har oppholdt seg lovlig i Danmark i over 28 år.

Tilknytningskravet er utpreget skjønnsmessig, og en rekke ulike forhold tas i betraktning, blant annet partenes botid og familietilknytning til Danmark, dansk kunnskaper og tilknytning til arbeidsmarkedet eller utdanning i Danmark. I grove trekk vil imidlertid tilknytningskravet som hovedregel innebære at en referanseperson som ikke har hatt sin oppvekst i Danmark og som ønsker gjenforening/etablering med en utenlandsk ektefelle/samboer som ikke har noen tilknytning til Danmark, må ha opparbeidet følgende tilknytning til Danmark:

- *enten* lovlig opphold i Danmark i ca. 12 år, forutsatt at vedkommende har gjort en innsats for å bli integrert,
- *eller* ca. 7–8 års arbeid, dersom arbeidet ikke kan anses som integreringsfremmende,
- *eller* ca. 4–5 års arbeid, dersom arbeidet kan anses som integreringsfremmende.

Det gjøres unntak fra tilknytningskravet dersom særlige grunner taler for det. Etter denne bestemmelsen gjøres det unntak ved familiegjenforening når referansepersonen er flyktning eller har beskyttelsesstatus og risikerer forfølgelse i eget/ektefellens hjemland. Det vil også kunne gjøres unntak dersom det på grunn av høy alder, alvorlig sykdom eller alvorlig funksjonshemming, vil være humanitært uforsvarlig å henvise

referansepersonen til å ta opphold i et land hvor vedkommende ikke kan tilbys pleie- eller behandlingsmuligheter. Videre gjøres det blant annet unntak dersom referansepersonen tilhører visse yrkesgrupper som det er i Danmarks interesse at blir værende i riket.

5 Høringsforslaget

5.1 Bakgrunn – kort om ny lovbestemmelse

Som nevnt i punkt 1 ovenfor, vedtok Lagtinget 2. april 2009 et lovforslag om innføring av krav om at visse referansepersoner må ha fire års arbeid eller utdanning i Norge for at det skal kunne innvilges familieetablering, jf. Ot.prp. nr. 26 (2008–2009) og Besl. O. nr. 72 (2008-2009). Den nye lovbestemmelsen i gjeldende utlendingslov lyder som følger:

”§ 9 a *Krav til referansepersonen om fire års arbeid eller utdanning i Norge*

Det er et vilkår for oppholds- eller arbeidstillatelse etter § 9 at referansepersonen har arbeidet eller tatt utdanning i Norge i fire år, når referansepersonen har

- a) asyl, jf. §§ 17 og 18,
- b) oppholds- eller arbeidstillatelse etter innreisestillatelse som overføringsflyktning, jf. § 22 fjerde ledd,
- c) kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon, jf. § 8 a,
- d) oppholds- eller arbeidstillatelse på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket, jf. § 8 annet ledd,
- e) oppholds- eller arbeidstillatelse som familiemedlem, jf. §§ 9 og 8 annet ledd, eller
- f) bosettingstillatelse på grunnlag av tillatelsene nevnt i bokstav a–e, jf. § 12.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når

- a) søkeren og referansepersonen har levd i et etablert samliv før tidspunktet for referansepersonens innreise i riket,
- b) søkeren og referansepersonen har levd i et etablert samliv i Norge mens begge har hatt oppholds- eller arbeidstillatelse,
- c) søkeren er barn av parter som nevnt i bokstav a eller b, eller
- d) søkeren er barn født i riket og søknad er fremmet innen ett år etter fødselen.

Det kan gjøres unntak fra vilkåret dersom særlige grunner, herunder hensynet til familiens enhet, taler for det.

Kongen kan fastsette nærmere regler i forskrift.”

En tilsvarende lovbestemmelse er vedtatt i den nye utlendingsloven, men med en noe annen ordlyd som følge av at den nye utlendingsloven har en annen utforming enn gjeldende lov.

Som det fremgår, er lovbestemmelsene vedtatt av Lagtinget og de er således ikke gjenstand for høring nå.

I det følgende presenteres departementets forslag til utfyllende forskriftsbestemmelser til de nye lovbestemmelsene. Departementet imøteser høringsinstansenes synspunkter på disse forslagene.

Forslagene gjelder bestemmelser i både gjeldende og ny utlendingsforskrift. I det følgende henvises det til endringer i gjeldende forskrift dersom ikke annet er presisert. Forslag til den korresponderende bestemmelsen i ny forskrift vil bli angitt i parentes. Innholdsmessig er de to forslagene like, men fordi den gjeldende utlendingsforskriften er utformet slik at den gjentar lovteksten i større grad enn den nye forskriften vil gjøre, er forslagene utformet forskjellig. Av denne grunn er forslag til gjeldende utlendingsforskrift § 24 a første ledd, femte ledd, sjette ledd bokstav a og sjuende ledd ikke foreslått inntatt i den tilsvarende bestemmelsen i den nye utlendingsforskriften. De nevnte bestemmelsene fremgår av den nye utlendingsloven, og gjentas derfor ikke i den nye forskriften.

5.2 Målgruppen

Som det fremgår under pkt. 5.1 ovenfor, fastsetter lovbestemmelsen om familieetablering (§ 9 a) at fireårskravet skal gjelde for referansepersoner som har 1) opphold på humanitært grunnlag, 2) flyktningstatus eller 3) opphold gjennom regelverket om familieinnvandring. Ved avgrensningen av målgruppen er det tatt utgangspunkt i at incentivet til å ta arbeid eller utdanning bør gjelde for alle utenlandske referansepersoner som ikke har fått oppholdstillatelse i Norge på det grunnlag at de skal arbeide her.

Kravet skal ikke gjelde for norske eller nordiske statsborgere. Dette innebærer at så snart en utenlandsk referanseperson får norsk statsborgerskap, opphører fireårskravet å gjelde. Norsk statsborgerskap kan som hovedregel fås etter sju års botid i riket (botidskravet er kortere for utlendinger som er ektefelle eller samboer til norsk statsborger).

Departementet mener også at det vil være overflødig å stille et incentiv om å ta arbeid/utdanning overfor arbeidsinnvandrere, da selve grunnlaget for deres opphold i Norge er at de er i arbeid her. Det er heller ikke ønskelig å stille vilkår som vil kunne redusere rekrutteringen av utenlandsk arbeidskraft til Norge.

I hvilken grad fireårskravet skal gjelde for utenlandske referansepersoner som har oppholdstillatelse i Norge på andre grunnlag enn de nevnte (for eksempel referansepersoner som har oppholdstillatelse for studier og for vitenskapelig, religiøst eller kulturelt formål o.a.), forutsettes fastsatt i forskrift, jf. Ot.prp. nr. 26 (2008–2009) kapittel 7.1. Disse referansepersonene har ikke et rettskrav på å få familiemedlemmer hit, siden deres oppholdstillatelse ikke gir grunnlag for permanent opphold (bosettingstillatelse).

Departementet har vurdert om fireårskravet for familieetablering bør gjøres gjeldende for den nevnte gruppen, men har funnet at disse ikke bør omfattes av kravet. Grunnlaget for deres oppholdstillatelse ligger nært opp til arbeidsinnvandreres; arbeid og utdanning vil som regel være selve grunnlaget for deres opphold i Norge. På bakgrunn av formålet bak fireårskravet, anses det derfor ikke nødvendig å oppstille vilkår som skal stimulere til arbeid og utdanning for denne gruppen. Et fireårskrav ville videre innebære at adgangen til familieetablering ble illusorisk for denne gruppen. De fleste av disse referansepersonene har oppholdstillatelser som ikke gir adgang til opphold i Norge ut over fire år, og de vil derfor ikke ha mulighet til å oppfylle fireårskravet før de må forlate Norge.

5.3 Familieetablering

Som nevnt ovenfor, gjelder lovforslaget i Ot.prp. nr. 26 (2008–2009) bare for familieetablering og ikke familiegjenforening. I den vedtatte nye § 9 a annet ledd i gjeldende lov, er avgrensningen mot familiegjenforening formulert slik at bestemmelsen ikke skal gjelde når:

- a) samlivet var etablert før tidspunktet for referansepersonens innreise i riket,
- b) søkeren og referansepersonen har levd i et etablert samliv i Norge mens begge har hatt oppholds- eller arbeidstillatelse, eller
- c) søkeren er barn av parter som nevnt i bokstav a eller b.

Lovbestemmelsen legger opp til at et samliv i denne sammenheng anses som etablert når partene har inngått ekteskap eller har vært samboere i to år. Et samliv anses også som etablert når det er unnfanget et barn i forholdet. De samme skjæringstidspunktene er avgjørende for om en søknad fra et barn skal vurderes som familiegjenforening eller familieetablering.

Departementet foreslår at skjæringstidspunktene presiseres i gjeldende utlendingsforskrift, se forslaget § 24 a femte ledd. Skjæringstidspunktene fremgår av lovteksten i den nye utlendingsloven, og det er derfor ikke behov for å presisere dem i den nye utlendingsforskriften.

Det vises til Ot.prp. nr. 26 (2008–2009) kapittel 7.2.2 for nærmere utdyping av grensen mellom familiegjenforening og familieetablering.

5.4 Fireårskravets virkning når søkeren er barn

Fireårskravet gjelder i utgangspunktet også når søkeren er barn. I praksis vil det imidlertid sjelden oppstå tilfeller hvor barn blir omfattet. Dette er en konsekvens av at forslaget bare gjelder familieetablering, dvs. at det bare gjelder når barnet er unnfanget *etter* referansepersonens innreise i riket og hvor heller ikke foreldrene hadde noe etablert forhold før referansepersonens innreise. I bestemmelsene i både ny og gjeldende lov, er det videre gjort unntak fra kravet når søkeren er barn som er født i riket mens en av foreldrene har lovlig opphold her og søknad er fremmet innen ett år

etter fødselen. Siden kvinnelige referansepersoner som regel vil føde barnet i Norge, vil forslaget i praksis bare få virkning for barn når referansepersonen er en mann.

På bakgrunn av de nevnte avgrensningene, vil fireårskravet i praksis bare gjelde for barn i tilfeller hvor:

- a) en mannlig referanseperson, etter innreise i Norge, unnfanger barn her med en utenlands kvinne uten lovlig opphold som han ikke hadde et etablert forhold til før ankomst, og hvor barnet blir født i utlandet (for eksempel at partene møtes mens de bor på et asylmottak og unnfanger barn, og at kvinnen deretter returnerer til hjemlandet eller første asylland før hun føder barnet, mens mannen får innvilget oppholdstillatelse og blir værende her), eller
- b) en mannlig referanseperson, etter innreise i Norge, reiser ut av landet igjen og unnfanger barn med en utenlandsk kvinne der. Målgruppen tatt i betraktning (personer som har fått opphold på humanitært grunnlag og personer som har fått opphold gjennom regelverket om familieinnvandring), er det lite sannsynlig at referansepersonen får barn i utlandet i løpet av sine første år i Norge. Normalt vil derfor referansepersonen ha vært i arbeid eller utdanning i Norge en tid når barnet blir født, enten gjennom introduksjonsprogrammet eller gjennom ordinært arbeid/utdanning. I disse tilfellene vil det derfor svært sjelden gjenstå fulle fire år før kravet er oppfylt når det søkes om familieetablering.

I de tilfellene hvor fireårskravet omfatter barn, må et eventuelt unntak fra kravet vurderes etter den generelle unntaksbestemmelsen om "særlige grunner" i loven. Departementet anser det ikke som hensiktsmessig å fastsettes nærmere forskriftsbestemmelser om dette; unntak må gjøres etter en skjønnsmessig helhetsvurdering av hver enkelt sak. Hvorvidt barnet har andre omsorgspersoner i hjemlandet/oppholdslandet vil være et moment i denne vurderingen. Det gjøres ofte unntak fra underholdskravet i slike tilfeller, og departementet mener praksis bør være lik for fireårskravet her.

Departementet foreslår imidlertid, av hensynet til harmonisering med regelverket om underholdskravet, at det fastsettes et unntak fra fireårskravet når søkeren er barn og referansepersonen har flyktningstatus eller har opphold på grunn av beskyttelsesbehov i Norge, jf. forslagets § 24 a sjette ledd bokstav b (§ 9-1 fjerde ledd bokstav a). Etter gjeldende rett gjøres det unntak fra underholdskravet i slike tilfeller, jf. utlendingsforskriften § 25 fjerde ledd bokstav a. I høringsbrevet av 17. oktober 2008 om endring av underholdskravet, foreslås det at unntak også skal gjøres når referansepersonen har opphold på grunnlag av beskyttelsesbehov. Sammenhengen i regelverket tilsier dermed at unntak også gjøres fra fireårskravet i disse tilfellene. Som det fremgår ovenfor, vil unntaksbestemmelsen imidlertid få liten praktisk betydning, da fireårskravet sjelden vil omfatte barn.

Herværende forslag vil ikke gjelde når referansepersonen er barn, da slike tilfeller alltid vil være å anse som familiegjennforening og ikke familieetablering.

5.5 Krav til arbeid/utdanning

Lovbestemmelsen stiller krav om at referansepersonen må ha hatt fire års arbeid eller utdanning i Norge for at det skal kunne innvilges familieetablering. Det stilles ikke krav om at arbeidet/utdanningen må ha vært gjennomført i en sammenhengende fireårsperiode eller at det må ha vært gjennomført umiddelbart før søknaden om familieetablering behandles.² Det avgjørende er at referansen til sammen har vært i arbeid eller utdanning i fire år etter ankomst til Norge.

Arbeidet eller utdanningen må være på heltid, se forslaget § 24 a annet ledd (§ 9-1 første ledd). Ved beregningen av heltidskravet er det den totale aktiviteten som er avgjørende; flere deltidsjobber og/eller deltidsstudier i kombinasjon, kan derfor oppfylle heltidskravet.

Når det gjelder arbeid, foreslår departementet av kontrollhensyn at det stilles krav om at arbeidet må være inntektsgivende (lønn eller annen godtgjørelse fra arbeidsgiver), jf. forslaget § 24 a tredje ledd bokstav a (§ 9-1 annet ledd bokstav a). For øvrig stilles det ingen krav til arbeidets art.

Når det gjelder kravet til utdanning, foreslår departementet at både grunnskole, videregående opplæring (herunder fag- og yrkesopplæring) og høyere utdanning (høyskole eller universitet) skal tilfredsstillere kravet, jf. forslaget § 24 a tredje ledd bokstav b til d (§ 9-1 annet ledd bokstav b til d). For at den høyere utdanningen skal anses å være foretatt på heltid, kreves det at referansepersonen har opptjent minst 60 studiepoeng eller tilsvarende årlig, jf. forslaget § 24 a annet ledd annet punktum (§ 9-1 første ledd annet punktum).

Deltakelse i introduksjonsprogram etter introduksjonsloven vil regnes som heltidsarbeid etter bestemmelsen, jf. forslaget § 24 a tredje ledd bokstav e (§ 9-1 annet ledd bokstav e). Flyktninger, utlendinger med opphold på humanitært grunnlag og familiemedlemmene til disse, har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram, under forutsetning av at øvrige vilkår i bestemmelsen er oppfylt, jf. introduksjonsloven § 2. Familiegjenforente til norske borgere, nordiske borgere og arbeidsinnvandrere har verken rett eller plikt til deltakelse i introduksjonsprogram. De kan likevel få mulighet til å delta dersom kommunen de er bosatt i velger å gi tilbud om dette, noe mange kommuner gjør. De fleste i målgruppen for fireårskravet vil dermed kunne oppfylle to av de fire årene gjennom deltakelse i introduksjonsprogram.

Likestilt med arbeid er også perioder hvor referansepersonen mottar sykepenger, uførepensjon eller alderspensjon fra folketrygden, jf. forslaget § 24 a fjerde ledd (§ 9-1 tredje ledd).

² Merk imidlertid at det skjerpede underholdskravet innebærer at referansepersonen må ha hatt en inntekt tilsvarende lønnstrinn 8 eller har tatt høyere utdanning det siste året, før søknad om familieinnvandring kan innvilges. Se nærmere om forholdet til underholdskravet i punkt 7 nedenfor.

Dersom referansepersonen mottar de nevnte ytelsene fra folketrygden med redusert/gradert sats, for eksempel fordi vedkommende er sykemeldt fra en deltidsjobb eller fordi han/hun bare er delvis arbeidsufør, fastsettes stillingsbrøken på bakgrunn av folketrygdytelsen, i henhold til den prosentandel som folketrygdytelsen utgjør av full stilling. Eksempelvis vil en referanseperson som er sykemeldt fra en deltidsjobb med en stillingsbrøk på 60 prosent, anses for å være i en 60 prosents stilling ved beregning av fireårskravet. Vedkommende må derfor opparbeide de resterende 40 prosentene gjennom en annen jobb eller gjennom deltidsstudier. Likeledes vil en referanseperson som mottar uførepensjon med en uføregrad på 50 prosent, anses for å være i en halvtidsstilling. For å oppfylle fireårskravet må vedkommende derfor jobbe på halvtid (dvs. med den resterende inntektsevnen) eller studere på halvtid.

Dersom referansepersonen har opptjent rett til foreldrepenger, jf. folketrygdloven § 14-6³, foreslår departementet at perioden hvor vedkommende er hjemmeværende med barn etter fødsel/adopsjon skal regnes som arbeid. Av hensyn til å unngå et unødig komplisert regelverk, foreslår departementet at beregningen av perioden skal standardiseres, slik at den teller likt for alle, uavhengig av hvilken stillingsbrøk vedkommende hadde før fødselen og om foreldrepengene tas ut med full eller redusert sats. Departementet foreslår at omsorg for barn regnes som heltids arbeid i en periode på 44 uker etter fødselen, jf. forslaget § 24 a tredje ledd bokstav f (§ 9-1 annet ledd bokstav f). Ved flerbarnsfødsler blir perioden utvidet med fem uker for hvert barn mer enn ett. Dette tilsvarer maksimal stønadperiode med full sats for foreldrepenger, jf. folketrygdloven § 14-9.

Kravet til arbeid og utdanning kan presiseres nærmere i retningslinjer fra Utlendingsdirektoratet.

5.6 Unntak dersom det foreligger særlige grunner

I den nye lovbestemmelsen om fireårskravet, fremgår det av lovteksten at det kan gjøres unntak fra kravet dersom særlige grunner, herunder hensynet til familiens enhet, taler for det. "Særlige grunner" vil omfatte tilfeller hvor Norge er forpliktet til å gjøre unntak fra vilkåret for å unngå at et vedtak kommer i strid med våre internasjonale forpliktelser, men det vil også omfatte visse tilfeller utover dette.

Som det fremgår av punkt 5.4 ovenfor, foreslår departementet at det i forskriften gjøres unntak når søkeren er barn og referansepersonen har flyktningstatus eller har opphold på grunn av beskyttelsesbehov i Norge, jf. forslaget § 24 a sjette ledd bokstav b (§ 9-1 fjerde ledd bokstav a).

³ "Rett til foreldrepenger opptjenes gjennom yrkesaktivitet. Både moren og faren kan opptjene rett til foreldrepenger ved å være yrkesaktiv med pensjonsgivende inntekt [] i minst seks av de siste ti månedene før vedkommendes uttak av foreldrepenger tar til []. Den pensjonsgivende inntekten må på årsbasis svare til minst halvparten av grunnbeløpet [35 000 kr]. []"

Departementet foreslår videre at det gjøres unntak fra fireårskravet når referansepersonen har fylt 67 år, jf. forslaget § 24 a sjetten ledd bokstav c (§ 9-1 fjerde ledd bokstav b). Ved denne alderen stilles det ikke lenger krav til at man må forsørge seg selv ved eget arbeid, og departementet mener det vil være lite hensiktsmessig å operere med vilkår som skal stimulere til deltakelse på arbeidsmarkedet for personer i denne aldersgruppen. Vi ser heller ingen andre viktige grunner for å operere med en fireårs karantenetid for familieetablering for denne gruppen.

I tillegg til de ovennevnte tilfellene, må det i saker hvor det foreligger spesielle omstendigheter, alltid foretas en skjønnsmessig vurdering og en vurdering i forhold til EMK artikkel 8. Relevante forhold i denne forbindelse vil være om det finnes en vesentlig hindring for at familielivet kan utøves i et annet land, for eksempel fare for forfølgelse av et eller flere familiemedlemmer i det landet hvor det eventuelt kan være aktuelt å utøve familielivet, eller at utøvelse av familielivet et annet sted innebærer at barn som er etablert i Norge må flytte. Relevante forhold er ellers blant annet livssituasjon til et eventuelt barn i utlandet som søker om familieetablering i Norge, om familiesplittelsen var frivillig og hvor sterk tilknytning referansepersonen har til riket.

Departementet foreslår at unntak i slike tilfeller gjøres direkte etter lovens generelle unntaksbestemmelse om "særlige grunner". Tilfellene vil være så mangeartete og vurderingene så skjønnsmessige at de ikke er egnet for forskriftsregulering.

6 Forholdsmessighetsvurdering – forholdet til menneskerettighetene

At et tiltak er forholdsmessig, er av betydning både i forhold til retten til respekt for familielivet og i forhold til diskrimineringsforbudet, som begge er nedfelt blant annet i Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK).

Innledningsvis vil departementet vise til at forslaget i dette høringsbrevet bare gjelder familieetablering og ikke familiegjenforening. Familieetablering nyter generelt et svakere vern etter menneskerettighetene enn familiegjenforening.

Når det gjelder retten til respekt for familielivet, vises det til fremstillingen av Den europeiske menneskerettskonvensjon i punkt 3 ovenfor. Som det fremgår der, vil innvandringsregulerende hensyn (begrensning av ankomsten av asylsøkere uten beskyttelsesbehov) og formålet om å gi et incentiv til arbeid og utdanning bli akseptert som legitime formål for å gjøre inngrep i familielivet. Ved vurderingen av om man har kommet fram til en rimelig balanse mellom samfunnets behov for å kontrollere innvandring og den enkeltes behov for å kunne utøve familieliv i riket (forholdsmessighetsvurderingen), vil referansepersonens tilknytning være et sentralt moment.

Fireårskravet vil ikke gjelde for norske statsborgere. Vilkåret vil derfor i praksis som regel gjelde for personer med relativt kort botid (mindre enn sju år). Målgruppen kan

dermed ikke anses for å ha en sterk tilknytning til Norge generelt. Det nevnes i denne sammenheng at de fleste utlendinger som får opphold i Norge etter søknad om asyl, velger å søke om norsk statsborgerskap. For personer som har ankommet Norge i ung alder (før fylte 15 år) og som har valgt å ikke bli norsk statsborger, vil vilkåret oppfylles gjennom ordinær skolegang (grunnskole og videregående opplæring), og dermed ikke innebære en hindring for senere familieetablering.

Departementet mener det ikke vil være uforholdsmessig å kreve at de angjeldende referansepersonene har deltatt aktivt i samfunnet over en viss periode før de kan få en nyetablert familie til Norge. Departementet mener fire år er et rimelig krav i denne forbindelse. Dette gjelder både i forhold til referansepersonens ektefelle/samboer og barn. Det vises til punkt 5.4 ovenfor om fireårskravets virkning for søkere som er barn.

7 Forholdet til underholdskravet

Kravet om fire års arbeid/utdanning vil komme i tillegg til underholdskravet. Når fireårskravet er oppfylt, må altså også underholdskravet oppfylles før familieetablering kan innvilges. Når det skjerpede underholdskravet trer i kraft, vil dette blant annet innebære at referansepersonen må ha hatt en årsinntekt på ca. kr 215 000 det siste året, samt kunne sannsynliggjøre å ha en slik inntekt også fremover i tid (som regel i ett år). Referansepersonen kan heller ikke ha mottatt sosialhjelp det siste året.

For en utlending som får opphold på humanitært grunnlag, vil det, etter at det skjerpede underholdskravet er innført, ta minst tre år før underholdskravet er oppfylt. Utlendingen vil først delta to år i introduksjonsprogrammet. Introduksjonsstøtten (kr 140 500) er ikke tilstrekkelig høy til å oppfylle underholdskravet (kr 215 000), så underholdskravet vil ikke bli oppfylt i denne perioden med mindre utlendingen har ekstrainntekter på ca. kr 75 000 ved siden av heltids deltakelse i introduksjonsprogrammet. Dersom utlendingen ikke har ekstrainntekter, og etter endt introduksjonsprogram går rett over i en jobb med et lønnsnivå som oppfyller underholdskravet, vil underholdskravet være oppfylt etter at vedkommende har vært i arbeid i ett år (dvs. etter det tredje året). Inntekten må dokumenteres med ligningsattest, som normalt først vil foreligge et stykke ut i år fire. Når ligningsattesten foreligger, vil det i nevnte eksempel gjenstå noen måneder før fireårskravet er oppfylt og utlendingen kan få familiemedlemmer til Norge.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil ikke medføre økt innvandring til Norge, så det vil ikke føre til noe behov for økte ressurser som følge av dette. Forslaget vil sannsynligvis medføre en viss reduksjon i antall innvilgelser av søknader om familieetablering, men det er vanskelig å si noe om omfanget av reduksjonen. Det er imidlertid nærliggende å tro at reduksjonen vil bli så liten at det ikke vil gi grunnlag for å endre noen budsjettammer som følge av dette.

Når det gjelder saksbehandlingen i utlendingsforvaltningen, vil denne bli mer ressurskrevende på grunn av at det nye vilkåret må vurderes i saker som omfattes av forslaget. Utlendingsmyndighetene vil måtte innhente og kontrollere mer dokumentasjon. Det må også påregnes flere klagesaker til Utlendingsnemnda. Forslaget er imidlertid ikke av en slik karakter eller omfatter et slikt antall saker at det er egnet til å medføre noen konsekvenser av betydning for politiets, Utlendingsdirektoratets eller Utlendingsnemndas arbeid eller ressursbehov.

FORSLAG TIL ENDRINGER I FORSKRIFT 21. DESEMBER 1990 NR. 1028 OM UTLENDINGERS ADGANG TIL RIKET OG DERES OPPHOLD HER (UTLENDINGSFORSKRIFTEN)

I forskrift 21. desember 1990 nr. 1028 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 23 første ledd bokstav a, b og e, skal lyde:

- a) ektefelle. Begge parter må være over 18 år, med mindre ekteskapet er inngått i Norge. Det er et vilkår at ektefellene skal bo sammen. *For referanseperson som nevnt i § 24 a første ledd, gjelder i tillegg bestemmelsene i § 24 a.* Den som får opphold i riket etter å ha inngått lovlig ekteskap med flere, kan bare regne én som ektefelle. Den som har opphold i riket og inngår lovlig ekteskap i utlandet med mer enn én, kan bare regne den først ektede som ektefelle. Den som har opphold i riket og inngår lovlig ekteskap i utlandet med en som er gift, kan ikke regne vedkommende som ektefelle.
Bestemmelser i denne forskriften som omhandler ekteskap og ektefeller, gjelder tilsvarende for registrert partnerskap og registrerte partnere, jf. lov 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap § 3 annet ledd,
- b) samboer. Begge parter må være over 18 år, ha bodd sammen i et fast og etablert samboerforhold i minst to år og akte å fortsette samlivet. Det er et vilkår at ingen av partene er gift. *For referanseperson som nevnt i § 24 a første ledd, gjelder i tillegg bestemmelsene i § 24 a,*
[...]
- e) barn, jfr. annet ledd, når bare én av foreldrene bor i riket, med mindre hensynet til barnets beste taler mot at det får opphold her. Det er et vilkår at herboende har (del i) foreldreansvaret. Er foreldreansvaret delt, må samtykke som hovedregel foreligge fra den andre av foreldrene. Barn over 12 år skal gis anledning til å uttale seg. *For referanseperson som nevnt i § 24 a første ledd, gjelder i tillegg bestemmelsene i § 24 a.* Dersom herboende har mer enn én ektefelle, kan oppholdstillatelse bare gis til mer enn ett barn når de er helsøsken,

§ 24 første ledd bokstav a og b, skal lyde:

- a) søker som skal inngå ekteskap med herboende etter innreisen. Det er et vilkår at begge parter er over 18 år, og det må dokumenteres at det ikke foreligger hindringer for å inngå ekteskap. *For referanseperson som nevnt i § 24 a første ledd, gjelder i tillegg bestemmelsene i § 24 a,*
- b) samboer, når partene har eller venter barn sammen, eller har bodd sammen i et fast og etablert samboerforhold i minst to år og det foreligger varige hindringer for å oppfylle vilkåret i § 23 første ledd bokstav b om at ingen av partene er gift. Det er et vilkår at begge parter er over 18 år og akter å fortsette samlivet. *For referanseperson som nevnt i § 24 a første ledd, gjelder i tillegg bestemmelsene i § 24 a,*

Ny § 24 a skal lyde:

§ 24 a Krav til referansepersonen om fire års arbeid eller utdanning i Norge

Det er et vilkår for oppholdstillatelse etter § 23 første ledd bokstav a, b og e og § 24 første ledd bokstav a og b at referansepersonen har arbeidet eller tatt utdanning i Norge i fire år, når referansepersonen har

- a) *asyl, jf. lovens §§ 17 og 18,*
- b) *oppholds- eller arbeidstillatelse etter innreisetillatelse som overføringsflyktning, jf. lovens § 22 fjerde ledd,*
- c) *kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon, jf. lovens § 8a,*
- d) *oppholds- eller arbeidstillatelse på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket, jf. lovens § 8 annet ledd,*
- e) *oppholds- eller arbeidstillatelse som familiemedlem, jf. lovens §§ 9 og 8 annet ledd, eller*
- f) *bosettingstillatelse på grunnlag av tillatelsene nevnt i bokstav a–e, jf. lovens § 12.*

For at fireårskravet skal anses oppfylt, må arbeidet eller utdanningen sammenlagt utgjøre heltids aktivitet. Heltids høyere utdanning tilsvarer minst 60 studiepoeng eller tilsvarende per år.

Som arbeid eller utdanning regnes

- a) *inntektsgivende arbeid,*
- b) *grunnskole,*
- c) *videregående opplæring,*
- d) *universitet og høyskole,*
- e) *introduksjonsprogram etter introduksjonsloven,*
- f) *omsorg for barn i en periode på 44 uker etter fødsel eller adopsjon dersom referansepersonen har opptjent rett til foreldrepenger, jf. folketrygdloven § 14-6. Ved flerbarnsfødsler eller hvis flere barn blir adoptert samtidig, blir perioden utvidet med fem uker for hvert barn mer enn ett.*

Perioder hvor referansepersonen mottar sykepenger, uførepensjon eller alderspensjon etter folketrygdloven regnes som arbeid. Stillingsbrøken fastsettes i henhold til den prosentandel som folketrygdytelsen utgjør av full stilling.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når samlivet er etablert i henhold til lovens § 9 a annet ledd bokstav a og b. Samlivet anses som etablert etter denne bestemmelsen når søkeren er referansepersonens

- a) ektefelle, jf. § 23 første ledd bokstav a, og ekteskapet er inngått eller partene har unnfanget barn i Norge mens begge parter har hatt oppholds- eller arbeidstillatelse, eller før tidspunktet for referansepersonens innreise i riket,*
- b) samboer, jf. § 23 første ledd bokstav b, og partene har bodd sammen i Norge i et fast og etablert samboerforhold i minst to år mens begge parter har hatt oppholds- eller arbeidstillatelse, eller i utlandet før tidspunktet for referansepersonens innreise i riket,*
- c) samboer, jf. § 24 første ledd bokstav b, og partene har unnfanget barn mens begge har hatt oppholds- eller arbeidstillatelse, eller før tidspunktet for referansepersonens innreise i riket, eller*
- d) barn, jf. § 23 første ledd bokstav e, dersom barnet er unnfanget mens begge foreldre har hatt oppholds- eller arbeidstillatelse eller før tidspunktet for referansepersonens innreise i riket.*

Det gjøres unntak fra vilkåret i første ledd dersom

- a) søkeren er barn født i riket og søknad er fremmet innen ett år etter fødselen,*
- b) søkeren er referansepersonens barn, jf. § 23 første ledd bokstav e, og referansepersonen har oppholds- eller arbeidstillatelse som nevnt i første ledd bokstav a, b eller c (asyl, oppholds- eller arbeidstillatelse etter innreisetillatelse som overføringsflyktning, eller kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon) eller § 21 første ledd (oppholds- eller arbeidstillatelse på grunn av beskyttelsesbehov) eller bosettingstillatelse på grunnlag av de nevnte tillatelsene, eller*
- c) referansepersonen har fylt 67 år.*

Det kan også gjøres unntak fra vilkåret dersom andre særlige grunner, herunder hensynet til familiens enhet, taler for det.

FORSLAG TIL BESTEMMELSER I NY UTLENDINGSFORSKRIFT

§ 9-1 Krav til referansepersonen om fire års arbeid eller utdanning i Norge

For at fireårskravet etter lovens § 40 a skal anses oppfylt, må arbeidet eller utdanningen sammenlagt utgjøre heltids aktivitet. Heltids høyere utdanning tilsvarer minst 60 studiepoeng eller tilsvarende per år.

Som arbeid eller utdanning regnes

- a) inntektsgivende arbeid,*
- b) grunnskole,*
- c) videregående opplæring,*
- d) universitet og høyskole,*
- e) introduksjonsprogram etter introduksjonsloven,*
- f) omsorg for barn i en periode på 44 uker etter fødsel eller adopsjon dersom referansepersonen har opptjent rett til foreldrepenger, jf. folketrygdloven § 14-6. Ved*

flerbarnsfødsler eller hvis flere barn blir adoptert samtidig, blir perioden utvidet med fem uker for hvert barn mer enn ett.

Perioder hvor referansepersonen mottar sykepenger, uførepensjon eller alderspensjon etter folketrygdloven regnes som arbeid. Stillingsbrøken fastsettes i henhold til den prosentandel som folketrygdtelsen utgjør av full stilling.

Det gjøres unntak fra fireårskravet når

- a) referansepersonen har oppholdstillatelse etter lovens § 28 (asyl), § 35 tredje ledd (oppholdstillatelse etter innreisetillatelse som overføringsflyktning), § 34 (kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon) eller permanent oppholdstillatelse på grunnlag av de nevnte tillatelsene, jf. lovens § 62, og søkeren er referansepersonens barn, eller*
- b) referansepersonen har fylt 67 år.*

Med hilsen

Thor Arne Aass (e.f.)
ekspedisjonssjef

Birgitte Ege
avdelingsdirektør

Vedlegg 1